

Annerieke Freeman-Smulders: Lezen en het CITO

In MOER 1993/4 staan twee opmerkingen die, naast elkaar gezet, op een verandering in het leesonderwijs wijzen.

In het redactionele commentaar op pagina 120 schrijft Inge Piena over de *voorbeeldopgaven afsluitingstoetsen Basisvorming* van het CITO en zij verbaast zich dat het gehele gebied van fictieteksten daar niet in voorkomt. Scholen kunnen zelf wel aanvullende toetsen ontwerpen, maar juist scholen die nauwelijks iets aan fictie doen, zullen daar niet snel toe komen. Zij besluit als volgt: 'Ik hoop maar dat de basisvorming niet leidt tot een nog verdere teruggang van het fictie-onderwijs in het '(1)VBO'

Op de pagina's 157 tot 158 bespreekt Kees Vernooy het onderdeel technisch en begripPEND lezen uit: 'Balans van het taalonderwijs halverwege de basisschool', een rapport van het CITO. Hoewel de acht/negenjarigen, waar dit onderzoek zich op richtte, in school voornamelijk verhalende teksten lezen, werden bij het onderzoek informatieve teksten gebruikt.

Vernooy constateert in dit verband dat niet de werkelijke praktijk onderzocht is, maar een *wenselijke* praktijk. Hij reageert hiermee positief op de suggestie van het CITO dat in het curriculum en de methoden meer aandacht geschonken zou moeten worden aan informatieve teksten (PPON-rapport, p. 181). Ook andere deskundigen: (onder anderen Cor Aarnoutse, Theo Boland) lijken, blijkens diverse publicaties, die mening toegedaan. Een inhoudelijke argumentatie ontbreekt. Het gaat hier over leesonderwijs aan vijfde groepers: achten later negen jarigen. Van (zeven- en) achtjarigen zegt Jane Chall bij de beschrijving van haar reading stages dat 'simple, familiar stories' de aangewezen lektuur is; pas bij stage 3, negen tot dertienjarigen geldt: 'reading is used to learn new ideas, to gain new knowledge (etc)'.

Terecht worden in deze groep slechts mondjesmaat informatieve teksten gebruikt.

Zowel bij de basisvorming als in de basisschool dreigt het lezen van fictie teruggedrongen te worden ten gunste van informatieve teksten, nogmaals: zonder dat deskundigen daar de onderwijskundige of opvoedkundige noodzaak voor aangeven. In beide gevallen komt de naam van het CITO voor.

Heeft het CITO een onevenredig grote invloed? (wat niet getoetst wordt, is niet de moeite waard om te onderwijzen!) Of zien de leesdidactici teksten slechts als een willekeurig middel, en is instructie in leesteknik het doel van de leesles. Dan gaan ze voorbij aan de essentie van het lezen, want lezen doe je terwille van de inhoud.